

det adskilligt mere, end vi har, blandt andet Kvindesagen. Af denne Drøm bliver vi grundig vækket ved en historisk Fremstilling som den, vi her har at gøre med: hvad der nu staar paa Dagsordenen som brændende Spørgsmaal, en Reform af Ægteskabet, Kvindernes Deltagelse i det offentlige Liv, det diskuterede Athenienserne paa Torvet og i Buegangene, mens Platon skrev filosofiske Værker og Aristofanes Komedier om det. Og den standende Strid om Ægteskabets Grundvold, om Kvindens Natur og Væsen, om der er en Grads- eller en Væsensforskjel mellem hende og Manden, om hun har særlige Opgaver eller de samme som han, om hun skal have samme Opdragelse — den var oppe i det fjerde Aarhundrede før Kristus ligesaavel som i det Herrens Aar 1891; vi finder hos Athenienserne de samme skarpe Modsætninger, som vi selv kender saa godt.\*) Platon holdt paa Gradsforskjellen, Aristoteles paa Væsensforskjellen — og der blev man staaende.

Men kan nu denne Mindelse om, at vi ikke har været Stifindere, men kun vandret videre ad kendte, slagne Veje, og at vi i Virkeligheden nu staar ved den samme Milepæl, hvor Platon og Aristoteles for over 2000 Aar siden blev staaende — kan nu denne Mindelse end i Øjeblikket virke noget dæmpende og trykkende, saa viser det sig dog, ved nærmere Eftertanke, at den snarest skulde give os Bekræftelse og Haab. Bekræftelse af Spørgsmaalets indre Berettigelse: det er ikke ejendommeligt for Døgnets Luner og Indfald at holde sig i Aartusender og komme op og op igjen, snart i en Form, snart i en anden — dette plejer derimod at være Særkendet for Menneskehedens store Livsspørgsmaal. Og Haab om, at hvad to af Verdens største Tænkere ikke naaede ad Spekulationens Vej: at klare og bestemme Kvindens Natur og Væsen og deraf følgende Opgaver, det skal kommende Slægter naa ad Experimentets Vej. Vi er jo allerede midt i Experimenterne, eksperimenterer med Opdragelsen, med Forholdet mellem Mand og Kvinde, med Arbejdet: der vil engang komme den Tid, da man ved, fordi man har erfaret det, hvad Kvinden er og hvad hun evner; da er Hypotesernes Tid forbi.

\*) Slg: Stuart Mill og Strindberg. — Ogsaa Dr. Starckes Artikel om Kvindens Stilling i Ægteskabet i Kvinden og Samfundet 1889, S. 161 ff. og hans og Fru Bugge Wicksells Polemik i Kvinden og Samfundet 1890.